

УДК 347.73

Гмиря В.П.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри банківської справи
Черкаського інституту банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

TAX POLICY AS A TOOL FOR SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто сутність податкової політики. Визначено її роль у соціально-економічному розвитку країни. Виявлено структурні елементи податкової політики, які впливають на формування податкової системи України. З'ясовано стан податкових доходів до Зведеного бюджету України за 2012–2014 роки. Запропоновано заходи щодо поліпшення формування стану податкової політики України.

Ключові слова: податкова політика, податки, Зведений бюджет, економіка країни, податкові пільги.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрена сущность налоговой политики. Определена ее роль в социально-экономическом развитии страны. Выявлены структурные элементы налоговой политики, которые влияют на формирование налоговой системы Украины. Выяснено состояние налоговых доходов в Сводный бюджет Украины за 2012–2014 годы. Предложены мероприятия по улучшению формирования состояния налоговой политики Украины.

Ключевые слова: налоговая политика, налоги, Сводный бюджет, экономика страны, налоговые льготы.

ANNOTATION

Article represents the nature of tax policy. Its role in social and economic development is defined. Structural elements of the tax policies that influence the formation of Ukraine's tax system are revealed. State tax revenue in the budget of Ukraine for 2012–2014 was analyzed. Measures were provided to improve the condition of formation of tax policy in Ukraine.

Keywords: tax policy, taxes, state budget, economy, tax incentives.

Постановка проблеми. Важливим чинником, що зумовлює вимоги до сучасної ефективної системи управління економічними відносинами, є значне прискорення соціально-економічних процесів у суспільстві. Протягом останніх десятиліть прогрес насамперед орієнтований на ускладнення економічних відносин та умов господарювання. У сучасних умовах істотно підвищуються вимоги до якості управління соціально-економічними процесами як на рівні окремих суб'єктів господарювання, так і на вищому рівні – рівні державного управління економікою. Проблема підвищення якості управління не може оминати й управління податковими відносинами, що виражається за допомогою податкової політики.

На сьогодні в Україні податкова політика має переважно фіскальну орієнтацію: основу державних рішень, прийнятих у сфері оподаткування, становить дотримання фіскальних інтересів держави, дещо меншою мірою регіо-

нів. Подібна орієнтація податкової політики призводить до того, що під час розроблення та прийняття державних рішень у галузі оподаткування не приділяється належної уваги таким факторам, як оцінювання впливу сукупності стягнутих податків на економічне становище суб'єктів господарювання і перспективи їх сталого розвитку; оцінювання можливої реакції платників податків на зміни, що вводяться в податкову систему; вплив прийнятих рішень на економічний розвиток окремих суб'єктів господарювання, регіонального господарського комплексу й господарського комплексу країни загалом.

Як наслідок поширена думка про низьку ефективність податкової системи й надмірне податкове навантаження на суб'єктів господарювання. Недостатня обізнаність суб'єктів господарювання в податковій політиці зумовлена відсутністю урахування їх господарських інтересів під час розроблення державних заходів у галузі оподаткування та призводить до великих обсягів завищення податкової бази, збільшення штрафів, необхідності посилення податкового контролю. Можна стверджувати, що недостатня реалізація регулювальної функції податків зумовлює зниження ефективності реалізації інших їх функцій (насамперед фіскальної), загальне зниження ефективності податкової системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні питання впливу оподаткування на розвиток соціально-економічних процесів досліджували С. Алексєєв, Л. Безкоровайна, А. Булатов, А. Валіулова, О. Віноградська, І. Горський, О. Грішнова, М. Кричевський, В. Лавров, І. Леонідов, І. Луніна, К. Макконнелл, Н. Мішковець, С. Мочерний, Т. Надтоки, С. Онишко, К. Павлюк, В. Приходько, Д. Сербрянський, А. Скрипник, О. Сметанюк, А. Соколовська, К. Швабій, В. Якімцов та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз наукових публікацій, присвячених дослідженню ефективності податкової політики, дає змогу зробити висновок про переважну увагу науковців до проблем економічної ефективності окремих заходів оподаткування. При цьому об'єкт аналізу обмежується податковими пільгами, рівнем податкового на-

вантаження або структурою системи оподаткування. Однак недостатньо висвітленими в працях науковців-економістів залишаються питання щодо факторів, які визначають соціально-економічну ефективність податкової політики загалом і податкової політики щодо рівня життя населення зокрема, оскільки досягнення високого рівня останнього є одним із головних пріоритетів державної політики.

Мета статті. Метою дослідження є обґрунтування системи факторів, які зумовлюють соціально-економічну ефективність державного регулювання рівня життя населення за допомогою інструментів податкової політики.

Виклад основного матеріалу. В ринкових умовах господарювання податкова політика є важливим елементом регулювання економічних і соціальних процесів у державі. На сьогодні в Україні податкова політика не зорієнтована на довгострокову перспективу, а отже, відсутній досвід стратегічного управління. Одним із недоліків податкової політики держави є її короткострокове орієнтування, тому необхідність спрямування податкової політики в стратегічному курсі набуває особливої актуальності з огляду на розвиток соціально-економічної інфраструктури держави. У довгостроковому плануванні податкової політики вчені виділяють фіскальну політику, яка може розглядатися як стимулювальною, так і стримувальною.

Фіскальна політика може бути стимулювальною та стримувальною залежно від того, якого напрямку розвитку об'єкта впливу прагне досягти держава: боротьба з інфляцією чи подолання економічної кризи. Наслідки реалізації стимулювальної та стримувальної фіскальної політики мають як позитивні, так і негативні значення в економіці [1].

За сучасних умов постійної зміни факторів податкової політики потрібне чітке стратегічне бачення подальшого розвитку податкової системи держави з метою створення найбільш сприятливих умов господарювання для досягнення економічного розвитку країни [1].

Створення відповідної ефективної податкової політики для будь-якої країни – це процес, що вимагає поряд із загальноприйнятими об'єктивними економічними законами врахувати інституціональні особливості розвитку держави [2]. Інтереси певних інституційних суб'єктів, особливо держави та суб'єктів господарювання – представників реального сектора економіки, часто не збігаються, що призводить до обмеження діяльності одних суб'єктів і розширення інших. Тому на інституції покладається функціональне навантаження незалежно від сфери її діяльності [2].

Податкова політика – це поєднання об'єктивності економічної категорії податків, реального стану системи економічних відносин у державі й суб'єктивності податкової діяльності як сукупності конкретних дій, рішень різних органів, гілок і рівнів державної влади [3].

Більшість учених, розглядаючи податкову політику, насамперед звертають увагу на роль податкової системи в розвитку держави.

Так, Ю. Іванов податкову політику отожднює з формуванням державного бюджету і власне стягнення податків згідно зі всіма елементами податкової системи. Проблема побудови оптимальної податкової системи, згідно з твердженнями вченого, полягає в забезпеченні балансу потреб і можливостей держави та громадян, публічних і приватних інтересів.

С. Лондар у своїх працях твердить, що податкова політика реалізується через визначений комплекс заходів і спрямована на мобілізацію фінансових ресурсів у дохідну частину державного бюджету, місцевих бюджетів, державних цільових фондів у формі податків, зборів, обов'язкових платежів [4]. У наукових працях А. Крисоватого податкова політика розглядається через призму фіскальної та регуляційної функції податків, що ґрунтується на запровадженні правового регламентування діяльності держави [5].

Враховуючи вище викладені тлумачення щодо визначення сутності податкової політики, учені розглядають діяльність, пов'язану саме з установленням елементів податків, що є досить актуальним, оскільки від видів податків, рівня оподаткування, контролю за справлянням і сплатою податкових платежів залежать результати діяльності держави в зазначеній сфері. Синтезуючи підходи вчених, можемо подати власне бачення податкової політики.

Податкова політика – це сукупність заходів щодо встановлення нових і скасування чинних податків та інших обов'язкових платежів до бюджету, зміни ставок, об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням, податкової бази по податках та інших обов'язкових платежах до бюджету з метою забезпечення фінансових потреб держави на основі дотримання балансу економічних інтересів держави й платників податків.

Реалізація податкової політики держави має відбуватися за рахунок податкового механізму. Дослідження переваг і недоліків, наявних підходів до визначення поняття «податковий механізм» дало змогу сформулювати його сутність: податковий механізм держави – це комплекс взаємопов'язаних фінансово-бюджетних сфер діяльності, регламентований особливими правовими нормами всього арсеналу законодавчих актів держави, що передбачають установлення й оцінювання планових, фактично використовуваних і прогнозованих податкових зобов'язань суб'єктів податкових правовідносин (податкове планування), прийняття науково обґрунтованих заходів, поточне втручання в хід виконання бюджетів країни (податкове регулювання) та заходи щодо санкцій впливу в разі порушення норм податкового законодавства (податковий контроль).

Податковий механізм приводить у дію законодавчо оформлену податкову систему відповід-

но до прийнятої урядом концепції, стратегії й тактики податкової політики.

Зміст податкового механізму, його функціональні імперативи, структурні характеристики та інструменти на різних історичних етапах детермінуються еволюційною динамікою макроекономічної системи. Умови й параметри сформованої моделі економіки та відповідної фінансової системи опосередковують удосконалення податкового механізму (директивний, фіскальний, регулюючий), визначають можливості реалізації цілей податкової політики (рисунк 1).

Наявність і дія зазначених елементів податкової політики держави залежить від конкретної ситуації. Сутність функціонування цих елементів визначається переважно необхідністю їх формалізації для безпосереднього включення в податковий механізм. На нашу думку, податкове законодавство й система податків – це поняття, які не можуть існувати окремо. Законодавство є матеріальним носієм, субстратом системи податків. При цьому податкове законодавство висловлює юридичну, предметну сторону податкових відносин, а система податків – економічну, функціональну (виконання в загальному вигляді функції із розрахунку обов'язкових до сплати платежів).

Завдяки введенню нових податків або скасування чинних, зміні розміру податкових ставок, зняттю або розширенню податкових пільг, відстроченню податкових платежів, держава може впливати на розвиток інвестиційної підприємницької активності, стимулювати чи послаблювати купівельну спроможність населення, обмежувати або заохочувати ввезення в країну закордонних товарів – все це буде виявом визначених напрямів державної податкової політики й відображенням багатогранних функціональних можливостей податкового механізму.

На сьогодні в основних галузях економіки – промисловості та сільському господарстві – спостерігається значне розмежування темпів зростання галузей, що свідчить про наявність диспропорцій масштабів вкладу й загальної ефективності результату їхньої діяльності.

Так, показники виконання Зведеного бюджету України за 2013–2014 роки свідчать про зниження сплати податків (таблиця 1) [11].

Зниження податкових надходжень відбувалося за такими видами податків: податок на прибуток, акцизний податок із вироблених в Україні підакцизних товарів, плата за землю,

Рис. 1. Податковий механізм регулювання діяльності держави та суб'єкта господарювання

увізне мито, власні надходження бюджетних установ.

Видатки Зведеного бюджету теж зменшилися у 2014 році порівняно з 2013 роком за такими позиціями:

- економічна діяльність – на 93,8 млн грн;
- охорона навколишнього природного середовища – на 66,0 млн грн;
- охорона здоров'я – 92,8 млн грн;
- освіта – 94,9 млн грн;
- соціальний захист і соціальне забезпечення – 95,6 млн грн.

У 2013 році загальний фонд Державного бюджету України отримав 291,6 млрд грн, у т. ч. трансфертів – 1,5 млрд грн. Порівняно із 2012 роком, надходження до загального фонду Державного бюджету України зросли лише на 0,7%, або на 2,0 млрд грн.

Рівень виконання визначених законом про бюджет доходів загального фонду Державного бюджету у 2013 році становив 95,8%, недовиконання становить 12,9 млрд грн.

Рівень виконання бюджетних показників у 2013 році з найвагоміших складових дохідної частини загального фонду Державного бюджету України становить:

- ПДВ із вироблених на території України товарів (збір) – 94,4% (недовиконання – 4,9 млрд грн);
- ПДВ з увезених на територію України товарів – 93,4% (недовиконання – 6,8 млрд грн);
- акцизний податок – 94,9% (недовиконання – 1,4 млрд грн);
- податок на прибуток підприємств – 95,3% (недовиконання – 2,6 млрд грн);
- плата за користування надрами – 100,1% (перевиконання – 7,9 млн грн);

Таблиця 1

Показники виконання Зведеного бюджету України за 2013-2014 роки

Показники	Факт, млн. гривень		Темпи росту у порівнянні з відповідним періодом минулого року, у відсотках
	2013 рік	2014 рік	
Доходи	402 223,8	408 261,5	101,5
податок з доходів фізичних осіб	64 615,3	66 433,9	102,8
податок на прибуток підприємств	50 124,4	38 117,4	76,0
податок на одану вартість (збір)	166 945,2	169 380,3	101,5
відшкодування ПДВ	-51 262,4	-48 922,5	95,4
акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції), включаючи особливий податок на операції з відчуження цінних паперів та операції з деривативами	25 809,9	25 728,0	99,7
акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	7 799,5	15 073,4	193,3
плата за користування надрами	13 110,6	16 571,7	126,4
плата за землю	11 749,7	11 080,6	94,3
ввізне мито	12 096,4	11 003,2	91,0
кошти, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України "Про Національний банк України"	27 297,0	22 807,3	83,6
власні надходження бюджетних установ	34 247,3	28 045,8	81,9
Видатки	441880,8	458332,0	103,7
Загальнодержавні функції (без обслуговування боргу)	24 783,8	24 356,8	98,3
Обслуговування боргу	30 267,9	43 517,9	143,8
Оборона	12 274,6	20 841,3	169,8
Громадський порядок, безпека та судова влада	33 739,9	37 078,8	109,9
Економічна діяльність	42 879,5	40 210,1	93,8
Охорона навколишнього природного середовища*	4 311,5	2 844,6	66,0
Житлово-комунальне господарство**	5 364,9	14 764,9	275,2
Охорона здоров'я	52 278,9	48 539,4	92,8
Духовний та фізичний розвиток	11 584,5	12 291,3	106,1
Освіта	92 755,1	88 058,8	94,9
Соціальний захист та соціальне забезпечення	131 640,1	125 827,9	95,6
Кредитування	1179,0	3056,5	-
надання кредитів	5 128,6	4 866,1	-
повернення кредитів	-3 949,6	-1 809,5	-
Фінансування ("+" - дефіцит, "-" - профіцит)	40 835,9	53 127,0	-

– кошти, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України «Про Національний банк України», – 122,7% (перевиконання – 5,2 млрд грн).

До спеціального фонду Державного бюджету за 2013 рік надійшло 47,7 млрд грн. Порівняно із 2012 роком, надходження до спеціального фонду Державного бюджету знизились на 15,6%, або на 8,8 млрд грн.

На надходження до спеціального фонду Державного бюджету вплинуло запровадження з початку 2013 року змін бюджетного законодавства щодо джерел формування доходів загального і спеціального фондів. Так, з 1 січня 2013 окремі платежі, які в попередні роки повністю або частково зараховувалися до спеціального фонду, у поточному році, згідно з нормами ст. 29 Бюджетного кодексу, в повному обсязі спрямовуються до загального фонду Державного бюджету. Це, зокрема, збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства; платежі, пов'язані із перебуванням Чорноморського флоту Російської Федерації на території України, відповідно до укладеної міжурядової угоди; платежі, пов'язані з виконанням Угоди між Урядом України і Урядом Російської Федерації про участь Російської Федерації в

розвитку соціально-економічної сфери міста Севастополя й інших населених пунктів території України, у яких дислокуються військові формування Чорноморського флоту Російської Федерації; кошти, отримані за вчинення консульських дій; виконавчий збір; портовий збір; кошти від реалізації надлишкового озброєння, військової та спеціальної техніки, нерухомого військового майна Збройних Сил України й інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних органів та інших державних органів; збори на обов'язкове пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій тощо. Натомість до спеціального фонду зараховано кошти, отримані від проведення державних лотерей в Україні, які в попередні роки належали до доходів загального фонду.

Надходження податку на прибуток підприємств до Державного бюджету за 2013 рік становлять 54,3 млрд грн, або 93,8% плану (зі змінами) на 2013 рік. Порівняно із 2012 роком, надходження знизились на 1,9%, або на 1,0 млрд грн.

Починаючи з 2013 року, змінено порядок визначення надходжень податку на прибуток, зокрема запроваджено щомісячну авансову

сплату податку на прибуток. У складі річної податкової декларації платником податку подається розрахунок щомісячних авансових внесків, які мають сплачуватися в наступні два-надцять місяців.

Надходження авансових внесків у 2013 році здійснювалося виходячи з результатів декларування податку за 2012 рік.

За 2013 рік надходження податку на додану вартість (далі – ПДВ) до Державного бюджету становили 128,3 млрд грн, або 94,5% плану (зі змінами). Уповільнення соціально-економічного розвитку України та дефляція стали основними факторами невиконання планового показника ПДВ за 2013 рік. Порівняно із 2012 роком, надходження знизились на 7,6%, або на 10,6 млрд грн.

Із загального фонду Державного бюджету за 2013 рік було відшкодовано ПДВ коштами на суму 53,4 млрд грн. Порівняно із 2012 роком, відшкодування ПДВ збільшилось на 16,3%, або на 7,5 млрд грн. Усього у 2013 році в автоматичному режимі було відшкодовано 22,6 млрд грн, або 42,3% від загальної суми відшкодування. За даними Міністерства доходів і зборів, станом на 01 січня 2014 року обсяг невідшкодованих сум ПДВ становив 14,9 млрд грн.

Державний бюджет України у 2013 році отримав 35,3 млрд грн акцизного податку, що становить 86,6% плану (зі змінами). Порівняно із 2012 роком, надходження акцизного податку зменшились на 5%, або на 1,9 млрд грн.

Обсяг надходжень акцизного податку за 2013 рік до загального фонду становив 26,2 млрд грн, або 94,9% плану (зі змінами). Порівняно із 2012 роком, надходження зросли на 5,4%, або на 1,3 млрд грн.

На збільшення надходжень акцизного податку до загального фонду Державного бюджету у 2013 році, порівняно з попереднім роком, вплинуло підвищення специфічних ставок акцизного податку на таке:

- спирт і лікєро-горілчані вироби – на 7,9%;
- виноробну продукцію (крім коньяку) – на 7,9%;
- коньяк – на 7,4%;
- пиво – на 7,4%.

Крім того, у 2013 році відбулися зміни в оподаткуванні акцизним податком тютюнових виробів, а саме:

- запроваджено сплату акцизного податку з тютюнових виробів при придбанні акцизних марок, тоді як у попередні роки акцизний податок із тютюнових виробів сплачувався щомісячно протягом 10 днів після подання податкової декларації;

- збільшено мінімальне акцизне податкове зобов'язання та специфічні ставки на тютюнові вироби з одночасним зменшенням впливу адвалорної ставки.

Водночас у 2013 році започатковано оподаткування особливим податком операцій із

відчуження цінних паперів та операцій з деривативами, що забезпечило 109,5 млн грн надходжень податку до загального фонду Державного бюджету.

Крім того, у 2013 році було збільшено, порівняно із 2012 роком, надходження коштів, що перераховуються Національним банком України, відповідно до Закону України «Про Національний банк України», до Державного бюджету, на 19,9% – до 28,3 млрд. грн.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення деяких податкових норм» від 24 травня 2012 року № 4834-VI, з 1 січня 2013 року об'єднано надходження від рентної плати за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні, із платою за користування надрами.

Плата за користування надрами за 2013 рік становила 13,0 млрд грн. У зіставних умовах надходження зросли, порівняно із 2012 роком, на 4,5%, або на 563,4 млн грн.

За умови невиконання планових річних показників доходів невинно зростали соціальні стандарти, які були не забезпечені реальними джерелами фінансування і проводились за рахунок здійснення запозичень, відволікання коштів спеціального фонду та місцевих бюджетів, непроведення інших видатків.

Видатки Державного бюджету України за 2013 рік проведені в обсязі 403,5 млрд грн, що на 7,8 млрд грн, або на 2%, більше за аналогічний показник 2012 року. Рівень виконання річного плану (зі змінами) у 2013 році становив 93,2%, недовиконання плану – 29,5 млрд грн.

Водночас Законом України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» було скорочено кількість бюджетних програм з 562 до 545 з метою уникнення дублювання функцій, покладених на головних розпорядників бюджетних коштів, оптимізації структури та змісту бюджетних програм.

Касові видатки загального фонду Державного бюджету за 2013 рік становили 360,9 млрд грн. Порівняно з аналогічним показником 2012 року, вони зросли на 17,3 млрд грн, або на 5%. Рівень виконання річного плану (зі змінами) у 2013 році становив 96,9%, недовиконання плану – 11,4 млрд грн.

Касові видатки спеціального фонду Державного бюджету у 2013 році становили 42,6 млрд грн. Порівняно із 2012 роком, вони скоротились на 9,5 млрд грн, або на 18,2%. Рівень виконання річного плану (зі змінами) у 2013 році становив 70,2%, недовиконання плану – 18,1 млрд грн.

За економічною класифікацією статей видатків найбільш значне зростання у 2013 році, порівняно із 2012 роком, зафіксоване за такими статтями видатків:

- на обслуговування боргових зобов'язань – на 33,6%, до 34,4 млрд грн;

- на соціальне забезпечення – на 19%, до 88,4 млрд грн;
- на медикаменти й перев'язувальні матеріали – на 13,4%, до 3,6 млрд грн;
- на оплату праці та нарахування на заробітну плату – на 7,5%, до 64,3 млрд грн.

Ресурси Державного бюджету спрямовувались передусім на фінансування основних захищених статей бюджету (ст. 55 Бюджетного кодексу України), зокрема заробітної плати з нарахуваннями, грошового забезпечення військовослужбовців, пенсій, стипендій, придбання медикаментів і перев'язувальних матеріалів, оплату комунальних послуг та енергоносіїв тощо [12].

Висновки. Отже, динамічний розвиток економіки України, а також орієнтація на європейську й західну модель відносин зумовлюють необхідність подальшого вдосконалення податкового законодавства, формування такого податкового законодавства, яке створює сприятливі можливості для інтеграції в Європейський Союз.

Реалії сучасного економічного розвитку України, а також роль і місце податкових відносин у загальній системі соціально-економічних відносин спричиняють необхідність розглядати податкову політику як механізм узгодження економічних інтересів різних суб'єктів податкової політики: республіканського рівня, регіонального (місцевого), а також суб'єктів господарювання.

Рівень податкових надходжень і податковий потенціал національної економіки суттєво впливають на можливості та якість економічного зростання загалом і переорієнтацію його до умов інтеграцій у світовий ринковий простір. Тому формування бюджетів усіх рівнів має базуватися на науковому прогнозуванні дохідної частини бюджету, основаному на економічних реаліях і об'єктивних економічних законах. Таке прогнозування, що враховує взаємовідносини між економічним зростанням і фіскальною політикою, реалізованою владою, може зробити бюджет більш виконуваним.

Необхідне створення умов для розширення самозайнятості населення й розвитку малого та середнього приватного бізнесу як основи для розширення податкової бази й диверсифікації галузей – платників податків. Ці заходи спрямовані на спрощення процедур реєстрації, ліцензування діяльності (у тому числі скасування, ліцензування), спрощення систем оподаткування малого та середнього бізнесу (введення спрощених податкових режимів, а також патентів), розвиток масової підприємницької

освіти, реалізацію програм підтримки малого й середнього бізнесу, у тому числі за допомогою розширення і спрощення доступу до кредитування.

Потрібно вдосконалювати систему податкового законодавства з метою стимулювання створення нових суб'єктів підприємництва та виведення наявних бізнес-структур як джерел податків із тіньового сектора.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Проблеми розвитку податкової політики та оподаткування : [монографія] / за заг. ред. проф. Ю.Б. Іванова. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2007. – 448 с.
2. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи : [монографія] / [П.В. Мельник, Л.Л. Тарантул, З.С. Варналій та ін.] ; за ред. З.С. Варналія. – К. : Знання України, 2008. – 675 с.
3. Мельник П.В. Напрями вдосконалення податкової політики в контексті прийняття Податкового кодексу України / П.В. Мельник // Податкова політика України та механізми її реалізації в податковому кодексі : матеріали наук-практ. конф. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2005. – С. 3–10.
4. Лондар С.Л. Фінанси : [навчальний посібник] / С.Л. Лондар, О.В. Терещенко. – Вінниця : Нова книга, 2009. – 331 с.
5. Крисоватий А.І. Податкова система : [навчальний посібник] / А.І. Крисоватий, О.М. Десятнюк. – Тернопіль : Карт-бланш, 2004. – 331 с.
6. Про затвердження Положення про Міністерство економіки України : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.05.2007 року № 777 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 39. – Ст. 1563.
7. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2006 року № 1837 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 1. – Ст. 26.
8. Лекарь С. Особливості розвитку податкової політики в Україні на сучасному етапі / С. Лекарь // Економіст : наук. журн. – 2005. – № 4. – С. 29–30.
9. Веремчук Д.В. Сутність податкової політики та її роль у державному регулюванні економіки / Д.В. Веремчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/195/1/1.pdf>
10. Турянський Ю.І. Податкова політика та механізм її реалізації / Ю.І. Турянський // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.6. – С. 293–299. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvntu_2014_24.6_47.pdf.
11. Показники виконання Зведеного бюджету України 2013–2014 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/file/link/404417/file/DBU_ZBU_III%20квартал_2014%20рік%20Sayt%20MFU%2006_11_2014%20last.pdf.
12. Про виконання Державного бюджету України на 2013 рік : Звіт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=397457&cat_id=53608.